

exemplum ut sequamini vestigia ejus (*II Petr. II*). » A Christus ergo primo passus est, quem protinus apostoli sunt secuti, quorum et nos vestigia præcipimur imitari, sicut unus eorum dicit: « Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (*I Cor. XI*). » Ad quid ergo Christum legimus passum, nisi ut ejus e vestigio prosequamur exemplum?

Obsecro itaque vos, dilectissimi, aures vestras a serpentinis perversa loquentium sibilis claudite, easque in simplicitate pauperis et crucifixi Christi Jesu virgines custodite; aureum Babylonis poculum, et calicem iræ Dei, qui vobis blande porrigitur, ab ore vestro repellite; pestifera superbiorum et adulterantium verbum Dei venena vitate. De quibus ad Timotheum Apostolus dicit: « Profana et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem; et sermo eorum ut cancer serpit (*II Tim. II*). » Ne vobis et mihi, quod absit! gemina formido contingat, quam Apostolus diversis ponit in locis: « Vobis quidem timeo ne, sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate quæ est in Christo Jesu; mihi autem illud timeo ne sine causa laboraverim in vobis (*Gen. III; II Cor. XI*). » De illis etiam dicit: 712 « Nam ejusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi, quorum finis erit secundum opera eorum (*II Cor. XI*). » Non ergo mens sancta participare crucem Christi in verberibus metuat, non ejus contumeliam in nuditate corporis erubescat, cum ipse dicat: « Qui me erubuerit et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua, et Patris, et sanctorum angelorum (*Luc. IX*). » Nunquam plane de sui corporis nuditate confunditur qui clara mentis acie

A futuræ præmia retributionis contemplatur, nec perhorrescit plagarum sub momento volentem asperitatem qui provide considerat eam quæ sibi compensanda est suavitatis æternæ dulcedinem.

O quam jucundum! o quam insigne spectaculum! cum supernus Judex de cælo prospectat, et homo semetipsum in inferioribus pro suis delictis mittat! Ubi reus ipse, in pectoris sui tribunalibus præsidens, trifarium tenet officium; in corde se constituit judicem, reum in corpore, manibus se gaudet exhibere tortorem; ac si Deo sanctus pœnitens dicat: Non opus est, Domine, ut officio tuo me punire præcipias; non expedit ut ipse me justis examinis ultione percellas; ipse mihi manus injicio, ipse de me vindictam capio, vicemque meis peccatis reddo. Et hoc est profectio quod Petrus apostolus admonet, dicens: « Nemo vestrum patiat quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor; si autem ut Christianus, non erubescat (*I Petr. IV*). » Enimvero ubi hoc, fit, daemones fugiunt, et quod ad Christi gloriam eorumque sit ignominiam, cernere perhorrescunt. Huic econtra spectaculo assistunt angeli, qui gaudent de peccatore converso (*Luc. XV*); et hoc Deo gaudentes annuntiant, cum jam invisibilis Judex id ipsum per se delectabiliter cernat. Hæc est hostia quæ viva mactatur, ad Deum per angelos oblata deferitur; et sic humani corporis victima illi unico sacrificio quod in ara crucis oblatum est, invisibiliter permiscetur; et sic in uno thesauro sacrificium omne reconditur, videlicet et quod unumquodque membrum, et quod caput omnium obtulit electorum.

Sit nomen Domini benedictum.

713-714 OPUSCULUM QUADRAGESIMUM QUARTUM.

DE DECEM ÆGYPTI PLAGIS, ATQUE DECALOGO.

ARGUMENTUM. — Perniciosa quædam et teterrima vitia, quæ ab omnibus, et præcipue ab iis qui arctius vitæ institutum arripuerunt, evitanda esse, per Ægypti plagas indicari; iis, tanquam antidota, quæ in Decalogo continentur præcepta singula singulis ex diametro opponi docet.

Dilectissimo fratri JOANNI jam non Laudensi, ideoque laudabili viro, PETRUS peccator monachus naternæ dilectionis affectum.

Contempsisti nuper, fili, Pharaonem, et superbi regis ac opprimentis Ægypti simul abominatus es servitutem; necesse est ergo nunc ut, gradus per desertum, multa tentationum genera subeas, sitis ac famis inopiam perferas, et sic per ærumnosa pericula diversæque calamitatis angustias ad terram repromissionis attingas. Oportet ergo te ad montem Sinai cum Hebraico populo festinare, et illic divine legis mandata percipere, ut, his tanquam telis ac o-

rica munitus, et insurgentium hostium jacula respuas et ingruentibus quibuslibet adversitatum casibus non succumbas. Sed hæc lex data est populo quinquagesimo die postquam egressi sunt ex Ægypto. Quinquagesimus autem numerus pœnitentiæ dedicatur, sicut per multa Scripturarum argumenta colligitur. Quod et Jubilæus significat annus, et quinquagesimus ille psalmus, quem David pœnitendo descripsit. Et sicut illi in Evangelio debitores, quorum alter quingentos, alter debebat quinquaginta denarios (*Luc. VII*); ita quoque qui debebat centum cados olei, quinquaginta scribere jussus est

(*Luc. xvi*). Quæ videlicet omnia pœnitentiæ odora-
 menta salubriter spirant, si non desint nares intel-
 ligentiæ, quæ mysterii frâgrantiâ sagaciter attra-
 hant. Ut ergo dignus sis divinæ legis edicta susci-
 peré, te per pœnitentiâ corrige, præteriti reatus
 nequitiam confitere; et sic, intra pœnitentiæ nume-
 rum currens, ex confessione peccati pervenies ad
 montem Dei. Et hoc aptissime congruit quod mons
 ille Sinai dicitur, quod *rubus* interpretatur. Per
 rubum sane, qui spinis undique cingitur, peccato-
 rum nostrorum, quæ Dominum pungunt, asperitas
 designatur. Unde per Jeremiam dicitur: « Spinis
 peccatorum suorum circumdedit me populus hic
 (*Thren. iii*). » Et in Apocalypsi legitur: « Quia vi-
 debit cum omnis oculus, et qui eum pupugerunt;
 et plangent se super se omnes tribus terræ (*Apoc. B*
i). » Hic itaque mons sanctam præfigurat Ecclesiam,
 in qua fit et confessio simul et remissio peccato-
 rum. Nam Moyses in rubo Dominum vidit, qui vide-
 licet rubus Ecclesiam, in qua Dominus videtur, ex-
 pressit. Unde et idem Moyses cum peteret, dicens:
 « Si inveni gratiam antè te, ostende mihi temet-
 ipsum manifeste, ut videam te (*Exod. xxxiii*). » Cui
 responsum est ut supra petram staret, et inde Do-
 mini posteriora conspiceret. Petra nimirum illa
 fides est, super quam Ecclesia catholica constru-
 tur, unde Dominus videtur.

CAPUT PRIMUM.

Quod divina lex sit medicamentum plagarum.

Ab hoc ergo monte necessarium est medicamenta
 suscipere, quæ te valeant ab eo quem in Ægypto C
 contraxeras languore sanare. Quid enim plagæ
 quæ in Ægypto factæ sunt, nisi vulnera? et quid
 lex illa cœlestis, nisi eorundem fuit vulnerum me-
 dicina? Debet enim per confessionem peccator elu-
 viem sui reatus eyomere, et sic pœnitentiæ pocu-
 lum de vasculo divinæ legis haurire. Hic enim sor-
 betur antidotus, ut animæ languentis ægritudo sane-
 tur. Porro autem animæ carnalibus illecebris disso-
 lutæ per voluptatum suarum campos et prata
 discurrunt, et, tanquam effrenes equi, per lenocinan-
 tis petulantia blandimenta lasciviant. Cohortantur
 enim se vicissim, sicut liber Sapientiæ testatur, et
 dicunt: « Venite, et fruamur bonis quæ sunt, et
 utamur creatura tanquam in juventute celeriter;
 vino pretioso et 715 unguentis nos impleamus, D
 et non prætereat nos flos temporis; coronemus nos
 rosis, antequam marcescant; nullum pratum sit
 quod non pertranscat luxuria nostra, nemo nostrum
 sit exors luxuriæ nostræ; ubique relinquamus
 signa lætitiæ (*Sap. ii*). » Isti nimirum lascivientes
 et hinnientes equi quanto pinguioris arvinæ sunt
 robore validi, tanto intrinsecus deterioris morbi
 noscuntur ægritudine dissoluti; et cum illis frenum
 divinæ legis adhibetur, quid aliud quam nexus ac
 vinculum putrescentibus membris apponitur; ut
 quod dehiscere prorsus ac fluere cœperat, præcep-
 torum cœlestium retinaculis astringatur? Hinc
 est quod evangelicus ille Samaritanus appropians

A illi qui vulneratus a latronibus fuerat, alligavit vul-
 nera ejus, infundens oleum et vinum (*Luc. x*). Hinc
 est quod per Ezechielem pollicetur, dicens: « Quod
 perierat requiram, et quod abjectum fuerat redū-
 cam, et quod confractum fuerat alligabo, et quod
 infirmum fuerat consolidabo (*Ezech. xiv*). » Plagæ
 igitur factæ sunt in Ægypto, quia humanæ animæ
 vulnera infiguntur in mundo. Necesse est ergo ut
 vulnerati quique ad montem Sinai, hoc est ad Ec-
 clesiam, veniant, ut eorum vulnera præceptorum
 cœlestium nexus astringant. Nam quot plagæ fue-
 rant, tot præcepta sunt divinitus promulgata, ut
 quot sunt vulnera cordis ægroti, totidem sint me-
 dicamenta quæ illis valeant adhiberi.

CAPUT II.

De divinæ legis promulgatione.

Sed antequam de plagarum ac legalium mandâ-
 torum concordia numero disputemus, dicendum est
 quia, sicut quinquagesimo die, postquam paschalis
 agnus occisus est (*Exod. xii, xix, xx*), Hebraicus
 populus legitur accepisse Decalogum; ita nihilomi-
 nus a resurrectione Domini quinquagesimo similiter
 die Spiritus sanctus super apostolos visus est in va-
 rietate linguarum (*Act. ii*). Illic digito Dei lex per-
 hibetur fuisse descripta, et Spiritus sanctus, qui die
 Pentecostes discipulis datus est, digitus Dei dicitur,
 sicut ipse Dominus ait: « Si in digito Dei ejicio
 dæmonia, profecto pervenit in vos regnum Dei (*Luc.*
xi). » Audit illic populus voces atque tonitura clan-
 goremque buccinæ perstreptem; aspicit lampades
 et fulgura montemque fumantem. In vocibus
 nempe et tonitruis ac tubæ clangoribus vehemens
 clamor est prædicantium, in lampadibus autem
 atque fulguribus claritas miraculorum. Quæ scilicet
 omnia sancti Spiritus sunt virtute completa; quo
 flagrantes apostoli in varietatibus intonuere lingua-
 rum, et radiarunt splendore virtutum. Quod autem
 Dominus in igne simul ac fumo descendit, mystice
 docet quia, sicut fideles radio suæ cognitionis illumi-
 nat, sic infidelium oculos quasi per fumigantes te-
 nebras erroris obscurat. Hinc est quod Dominus in
 Evangelio dicit: « Ego in hunc mundum veni, ut
 qui non vident, videant, et qui vident, cæci fiant
 (*Joan. ix*). » Et per Isaiam dicitur: « Succensa est
 quasi ignis impietas, veprem et spinam vorabit;
 et succendetur in densitate saltus, et convolvetur
 superbia fumi (*Isa. ix*). » Sed 716 quoniam epi-
 stolari compendio hæc sacramenta non congruunt,
 quæ prolixis etiam voluminibus explicari vix pos-
 sunt, redeamus ad plagas Ægypti et mandata legis;
 et videamus hinc nostra vulnera, illinc medicamenta
 cœlestia sub eodem numero contineri; ut quot sunt
 morbi, totidem apponantur antidoti; quatenus, dum
 suum cuique vulnere malagma salutis apponitur, ra-
 tionalis anima mox ad statum incolumitatis pristinæ
 per omnia reformetur. Porro autem cum per lasci-
 viæ fluxum resolvitur anima, divinæ legis indiget
 ligatura. Et cum mandatorum cœlestium vinculis

alligatur, ad robur optatæ salutis per objecta vulneribus fomenta reducitur.

-CAPUT III.

De prima plaga.

Age igitur, prima plaga est cum aquæ vertuntur in sanguinem (*Exod. vii*). Porro autem istæ plagæ non fiunt nisi in Ægypto, id est in corde tenebroso et caligine cæcitatibus oppresso. Cui scilicet aquæ vertuntur in sanguinem, cum cæca mens, quantum ad se, confundit ac violat rectæ fidei puritatem. Sicut enim per aquam omnes de visceribus terræ segetes prodeunt, sic ex fide spiritualia proferuntur alimenta virtutum. Tunc igitur aqua in sanguinem vertitur, cum cæcitate perfidiæ cor insipiens obscuratur. Sicut de quibusdam dicit Apostolus: « Quia cum cognovissent Dominum, non sicut Dominum glorificaverunt, aut gratias egerunt; sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens eorum eorum (*Rom. i*). » Cui primæ plagæ, hoc est pestilentissimo vulnere, mox adhibetur primi medicina præcepti: « Audi, Israel, Dominus Deus tuus Deus unus est (*Deut. vi*). » Hoc est enim medicinale vinculum quo perfidiæ vulnus debeat alligari, ut, hoc audiens, unum solummodo Deum colas, et in plures deos marcescentis perfidiæ putredinem non effundas. Et, justo Dei iudicio, juxta litteram factum est ut illius fluvii sanguine potarentur Ægyptii in quo primitus pueri necabantur Hebræi.

CAPUT IV.

De secunda plaga.

Secunda vero plaga ranarum est abundantia (*Exod. viii*). Rana clamorosa est animal, et in limosis vociferatur ex more paludibus. Cui similes judicantur hæretici ac philosophi, qui, velut super paludes limosas, hoc est inter turbas squalore perfidiæ sordidas, vanis adversus Christum vociferantur obloquiis; et, dum per argumenta fallaciæ non desinunt importunis garrere clamoribus, inane quidem in auribus tædium, sed nullum mentibus vivendi afferunt cibum. Cui morbo, qui videlicet in anima lethaliter sævit, secundum præceptum tanquam poculum salutis occurrit. Secundum autem præceptum est: « Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum (*Exod. xx*). » In vanum namque Christi nomen assumit qui eum non Creatorem, sed tantummodo creaturam credit. Vanitati enim creatura subjecta est. Et ideo tales homines sunt procul dubio vani, quia, veritatem Dei commutantes in mendacium, fidem adhibent vanitati.

CAPUT V.

De tertia plaga.

Tertia vero plaga ciniphes sunt (*Exod. viii*). Hoc autem animal tam minutum est ac perexiguum, ut, dum se per aerem librat, et huc illucque vagabundis anfractibus instabiliter volat, visum cernere volentis effugiat. In corpore tamen nostro cum sederit, pungit; adeo ut cum eas nequeas videre dum volant, compellaris sentire cum stimulant; et, dum circumvolantes, seseque importunius ingerentes, vultus

A nostros infestare non desinunt, volentes quiescere non permittunt. Quamobrem hæc plaga vagationis et inquietudinis vitium manifeste designat. Quo videlicet morbo quidam laborantes inutiliter huc illucque discurrent, et, velut malis Vertumnis obnoxii, per impatientiam non quiescunt. Sed quoniam ciniphes istæ perexiguae sunt et noxiæ, ut non tam pondus videantur habere quam morsus, qui vitio vagationis inserviunt, quod per ciniphes designatur, leve quidem arbitrantur esse peccatum, sed non levi reatus perfodiuntur aculeo. Non aggravat pondus, sed penetrat morsus; quia quanto vitium hoc levius deputant, tanto major necesse est ut peccati stimulus animæ languentis inferiora transfigat. Huic itaque languori tertii præcepti obviat medicina, cum dicitur: « Memento ut diem Sabbati sanctifices (*Exod. xx; Deut. v*). » Sabbatum, id est requies. Ubi est sanctificatio Sabbati, ibi procul dubio spiritus Dei. Unde scriptum est: « Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem et quietum, et trementem sermones meos? » (*Isa. lxvi*.) Pensanda sunt verba, cuius si Spiritus sanctus requiescit tantummodo sepe quietum, ergo deserit inquietum. Enimvero, sicut secundum præceptum refertur ad Filium, ita hoc tertium pertinet ad Spiritum sanctum, qui nihilominus tertia est in sancta Trinitate persona. Nam et illam tertiam plagam Spiritui sancto incantatores ascribunt, cum et ipsi ciniphes excitare non possunt, dicentes ad Pharaonem: « Digitus Dei est hic (*Exod. ii*). » Ad colendum hoc Sabbatum, discipulum suum provocabat Apostolus, cum dicebat: « Attende lectioni et doctrinæ (*I Tim. iv*). » Et alibi: « Orate sine intermissione (*I Thess. v*). » Ad hujus Sabbati cultum Dominus nos provocat per Prophetam, cum dicit: « Vacate, et videte, quoniam ego sum Dominus (*Psal. xlv*). » Ac si dicat: Spirituale sabbatum colite, vagationis inquietudinem devitate, ut per Spiritus sancti gratiam fixos, non vos ciniphes inquietent, sed spiritualis sabbati cultura sanctificet. Notandum præterea quoniam tria duntaxat ista præcepta in una descripta sunt tabula; alia vero septem continebantur in altera. Ista siquidem ad charitatem Dei; illa vero ad amorem pertinent proximi. Et idcirco non amplius quam duæ sunt tabulæ, quia geminæ sunt charitatis impressiones distinctæ. Tria plane præcepta in una tabula, septem vero descripta fuisse in alia, ex hoc maxime colligitur quod beatus Apostolus ad Ephesios ait: « Filii, obedite parentibus vestris in Domino, hoc enim justum est (*Ephes. vi*). » Honora patrem et matrem, quod est mandatum primum in promissione, ut bene sit tibi, et sis longævus super terram. Cur autem primum hoc mandatum dicitur, nisi quod in principio secundæ tabulæ positum est? Quod etiam in promissione dicitur, quia quod in aliis præceptis non invenitur, hoc præceptum longævitas promissio sequitur. Præmisso nimirum hoc quod dicitur: Honora patrem et matrem, ut bene sit tibi, et sis longævus super terram. Hoc ergo præceptum,

quod quartum est in generali numero mandatorum, A in secunda tabula ponitur primum.

CAPUT VI.

De quarta plaga.

Cui contraria est quarta plaga, hoc est cynomya, quæ dicitur musca canina (*Exod. viii*). Nihil enim tam caninum est quam ignorare parentes, et illis qui nos genuerunt, reverentiam non deferre. Eos etiam tanquam muscæ circumvolantes canini mores exagitant, qui, dum deferre parentibus nesciunt, per levitatis inconstantiam a naturali gravitate recedunt; eosque tanquam caninæ muscæ dilacerant, dum se contra genitores suos quasi ringentes et oblatrantes per impatientiam vexant. Ut hæc ergo plaga curetur, digna parentibus reverentia deferatur.

CAPUT VII.

De quinta plaga.

Quinta plaga mors pecorum est (*Exod. ix*). Omnes enim qui, spreto conjugali toro, alienarum se mulierum foeditatibus polluunt, et per obscenæ libidinis passim fluxa resolvunt, quid aliud quam bruta dicenda sunt pecora, atque a ratione spiritualis intelligentiæ penitus aliena? Facti sunt enim, « sicut equus et mulus, quibus non est intellectus (*Psal. xxxi*). » Et per Jeremiam dicitur: « Satiavi eos, et mœchati sunt, et in domo meretricis luxuriabantur; equi amatores in feminas emissarii facti sunt, unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat (*Jer. v*). » Hæc ergo pecora necesse est ut funditus extincta depercant, nisi divinæ legis medicamen accurrat. Dicitur ergo: « Non mœchaberis (*Exod. xx*). » Hoc itaque quintum præceptum quintæ plagæ tanquam medicinalis nexus opponitur, ut, dum proprio toro quisque contentus esse compellitur, nequaquam in extraneos carnis amplexus intemperantiæ diffrenatæ libidinis extendatur.

CAPUT VIII.

De sexta plaga.

Sexta plaga sunt vulnera, et vesicæ turgentes atque ferventes (*Exod. ix*). In vulneribus scilicet **719** arguitur dolosa odientium ac purulenta malitia; in vesicis; tumens et inflata superbia; in fervore, æstuans ira et inflammati furoris insania. Sunt enim animæ quædam homicidales, in quibus hæc pestes oriuntur et acerrime sæviunt; easque, nisi humanum sanguinem fundant, quiescere non permittunt. Huic itaque furenti morbo et immaniter sævienti sextum præceptum tanquam medicina cœlestis occurrit, quo dicitur: « Non occides (*Exod. xx*). » Ut hoc quilibet audiens, exortam malæ voluntatis in semetipso perniciem reprimat, nec extrinsecus ad effundendi cruoris effectum conceptum malitiosæ conscientiæ virus erumpat.

CAPUT IX.

De septima plaga.

Post hæc plaga grandinis ponitur, ubi scilicet grando et ignis pariter ferebantur (*Exod. ix*). Porro autem duo hæc contraria sunt, frigus in grandine, calor in igne; sic qui aliena furantur, et a fraterna

charitate sunt frigidi, et ardore cupiditatis accensi. Ubi etiam fulgura atque tonitrua mista fuisse cum grandine perhibentur. Quid autem per fulgura et tonitrua, nisi pavor intolerabilis designatur? Et hoc furibus familiare est, ut primo capi, deinde puniri tremefactis visceribus paveant, nec tamen a seinel conceptæ nequitiae perpetracione quiescant. Istæ nimirum pestes, hoc est, grando, ignis, fulgura, simul atque tonitrua, eorum corda qui clam aliena diripiunt, tanquam quædam arva, devastant: et, si qua sunt, omnes bonæ voluntatis fruges, et germina dissipant. Huic itaque pessimo vulnere septimi succurrit medicina mandati, cum dicitur: « Non furaberis (*Exod. xx*). » Ut hoc quisque cognoscens, cordis sui segetes hac multiplici peste non perdat, sed honorum operum frugibus animæ suæ cellarium repleat, implens illud apostolicum: « Qui furabatur, jam non furetur; sed laboret manibus suis, ut habeat unde tribuat necessitatem patientibus (*Ephes. iv*). »

CAPUT X.

De octava plaga.

Octava autem plaga locustæ sunt (*Exod. x*). Per hæc animalia, quæ segetum germina destruunt et pestifero fruges ore corrodunt, qui possunt melius designari quam ii qui fratribus detrahunt, et falsum illis crimen opponunt [imponunt]. Nam quasi alienæ segetis germina devorant, dum fratrum suorum non modo bona supprimunt, quæ prædicare debuerunt, sed ultro etiam nota eos falsi reatus infamaant. Rodunt itaque, quia non modo eorum vera bona per invidentiam contegant, sed eis etiam stigma fictæ pravitatis inurunt. An isti tanquam locustæ non rodunt, quibus per Apostolum dicitur: « Si mordetis et comeditis invicem, videte, ne ab invicem consumamini? » (*Gal. v*.) Huic itaque plagæ mandatum illud competenter opponitur, quo dictum est: « Non falsum testimonium dices (*Exod. xx*). » Ut videlicet falsus quisque testis, **720** qui non erit impunitus, ab alienæ vitæ morsu se reprimat, locustinos dentes abjiciat, et virentia segetis alienæ germina non abrodat.

CAPUT XI.

De nona plaga.

Jam nona plaga est densitas tenebrarum (*Exod. x*). Nemo magis in interiores tenebras labitur, quam is qui conjugalis thalami violat fidem, et alienam invadere quærit uxorem. Sed has tenebras, quas utique cor luxuriæ deditum tolerat, divinæ legis splendor illustrat, cum dicitur: « Non concupisces uxorem proximi tui (*Exod. xx*). » Ubi notandum quia non dicit, non tolles sive non pollues, quod plus est, non concupisces uxorem proximi. Superius certe dictum est, non mœchaberis; hic dicitur, non concupisces uxorem proximi tui. Ergo de re una duo videntur esse mandata. Illic enim mœchiæ alienum torum violantis effectus; hic etiam violare volentis prohibetur affectus. Illic spurcus et illicitus condemnatur adulterii coitus; hic etiam adulterinæ concupiscentiæ compescitur appetitus. Et

vera ipsa concupiscentia violandi alieni matrimonii adulterium est, sicut Dominus ait: « Qui viderit uxorem alterius ad concupiscendum eam, jam nœchatus est eam in corde suo (*Matth.* v). » Non ergo quispiam alienam concupiscat uxorem, ne palpabilem tenebrarum patiat in corde caliginem. Quam et si forte jam patitur, corruscantem radium mandati legalis admittat, et sic tenebras conscientiae æcutientis abjiciat.

CAPUT XII.

De decima plaga.

Postremo decima plaga est mors primogenitorum (*Exod.* xi). Duos filios habet homo, nimirum cum facit opus quod ad hanc pertinet vitam, et cum spirituale quid operatur quod ad vitam tendit æternam. Sed spiritualis fructus, quasi primogenitus noster, in nostris operibus debet obtinere primatum. Unde et Dominus: « Primum, inquit, quaerite regnum Dei, et hæc omnia adjicientur vobis (*Matth.* vi; *Luc.* xii). » Ac si dicat: Gignite spirituales fructus, qui vester sit utique primogenitus; qui vero ad hujus vitæ pertinet necessaria, sit in hæreditate secundus. Huic enim primogenito cum Jacob debetur benedictio (*Gen.* xxiv), de Esau vero ejusque similibus Scriptura dicit: « Hæreditas, ad quam in principio festinatur, in novissimo benedictione carebit (*Prov.* xx). » De his duobus liberis in Deuteronomio per figuram dicitur: « Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, et alteram odiosam, genueritque ex eis liberos, et fuerit filius odiosæ primogenitus, volueritque substantiam inter filios suos dividere, non poterit filium dilectæ facere primogenitum, et præferre filio odiosæ: sed filium odiosæ agnoscet primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit cuncta duplicia; iste est enim principium liberorum ejus, et huic debentur primogenita (*Deut.* xxi). » De quibus omnibus verbum illud hic duntaxat ducimus exponendum, 721 quod uxor dilecta sit vita mollis, deliciosa, carnalis; odiosa autem uxor est vita spiritualis, utpote rigida, districta, et omnino carnalium delectationum illecebris inimica. Hujus ergo filio primogenita debentur, quia spiritualis vitæ fructus illum habere meretur in præmium, qui est, juxta Joannem, « Primogenitus mortuorum, et princeps regum terræ; qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo (*Apoc.* i). » Sed hic primogenitus, id est spiritualis fructus, illi procul dubio moritur, qui, suis non contentus, alienis rebus intendit; quod fraterni juris est appetit, et bona proximi succensis avaritiæ facibus concupiscit. Sed decimum legis præceptum est: « Non concupisces rem proximi tui (*Exod.* xx). » Hoc igitur ille mandatum diligenter

A audiat, ne primogenitum perdat, ut de primogenito suo gaudeat, et nequaquam quod alienum est concupiscat.

CAPUT XIII.

Divinorum præceptorum emolumenta et præconia.

Hæc sunt, fili charissime, divinæ legis edicta: ab his omnia Scripturæ sacræ prodeunt instrumenta, his omnibus sanctæ religionis innititur disciplina. Hæc certe fluentium vulnerum vincula, hæc salubris est animarum languentium medicina. Has plane omnes plagas, quas in Ægypto pertulimus, imo cunctos interiorum ægritudinum morbos, quos in planitie sæcularis vitæ concepimus, apud montem Sinai (*Exod.* xix), hoc est, in sublimitate sacri propositi, curare debemus. In his itaque semper esto, hæc sedulus meditare: et, ut ita loquar, hæc pigmenta vel species in ptisanario mentis tuæ jugiter tere. Ex hac igitur aromatum-cella 722 non exeas; sed hic omnes animæ tuæ latebras curiosius inspice; cuncta viscerum tuorum arcana scrutare; medicamenta vulneribus, prout cuique apta perspexeris, adhibe, et incolumitatem postquam semel adeptus fueris, pervigili satage solertia custodire. Nam pejor est recidiva quam febris; et, sicut medici perhibent, diæta non minus est observanda quam cura; videlicet ut alimenta quæ sunt contraria caveas; et quidquid noxium, quidquid acceptis antidotis probatur adversum, tanquam virus lethale contempnas. Hoc est plane decachordum illud psalterium, quod crebra plectri jubemur impulsione percutere, hoc est, sanctis operibus quasi tot chordas quot sunt mandata, crispare. His itaque bene compositis, cum Moyse-montana conscende, districtioris vitæ fastigium arripe, ut cum eo simul merearis audire: « Vade, et dic eis: Revertimini in tentoria vestra; tu vero sta hic, et loquar tibi omnia mandata, et cæremonias, atque judicia (*Deut.* v). » Tu quoque dans mundo repudium, cum Domino jugiter permane, et in ejus conspectu promptus assiste. Neque enim dicit: Sede hic, vel recumbe mecum; sed, sta hic mecum. Ut intelligas ipsum spirituale otium in laboris exercitio constitutum. Sta igitur in monte cum Domino, ut insuperabile bellum cum spiritibus nequitiae jugiter conseras, ut illices passionum carnalium petulantias non enerviter frangas. Sic itaque adversus ingruentium vitiorum barbariem dimica, ut rebelles cum Josue victor obtineas reges (*Jos.* x), ipseque te jubeat victricibus plantis eorum calcare cervices; quatenus, hostium manubiis opulentus, et victoriarum titulis insignitus, terram repromissionis triumphator attingas, imo cum veris Israelitis terram viventium hæreditatio semper munere possideas.

Sit nomen Domini benedictum.